

Finansutskottet

Sänk bränsleskatten

INLEDNING

Remiss

Sänk bränsleskatten (MI 11/2021 rd): Ärendet har remitterats till utskottet.

Motioner

I samband med initiativet har utskottet behandlat följande motioner:

- åtgärdsmotion AM 79/2022 rd Juha Mäenpää saf m.fl. Åtgärdsmotion om en temporär sänkning av punktskatten på vissa flytande bränslen
- åtgärdsmotion AM 146/2022 rd Päivi Räsänen kd m.fl. Åtgärdsmotion om att sänka punktskatten på transportbränslen.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- företrädare för initiativtagarna Miko Bergbom
- företrädare för initiativtagarna Laura Jokela
- konsultativ tjänsteman Veli Auvinen, finansministeriet
- specialsakkunnig Valtteri Härmälä, kommunikationsministeriet
- specialsakkunnig Ville Laasonen, miljöministeriet
- specialsakkunnig i trafikfrågor Hanna Kalenoja, Autoalan Keskusliitto ry
- chef för påverkansarbete Tiina Vyyryläinen, Konsumentförbundet ry
- ekonomisk expert Roope Ohlsbom, Företagarna i Finland rf
- ekonomisk expert Janne Kalluinen, Skattebetalarnas Centralförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Statens ekonomiska forskningscentral
- Klimatpanelen
- forskningsenheten BIOS.

Betänkande FiUB 42/2022 rd

MEDBORGARINITIATIVET OCH MOTIONERNA

Medborgarinitiativet

I medborgarinitiativ MI 11/2021 rd föreslås det att lagberedning ska inledas för att ändra lagen om punktskatt på flytande bränslen och sänka punktskatten med 50 procent jämfört med nivån 2021.

Åtgärdsmotionerna

I åtgärdsmotion AM 79/2022 rd föreslås det att regeringen vidtar åtgärder för att temporärt sänka punktskatten på bensen, diesel samt lätt och tung brännolja så att den från ingången av juli 2022 till utgången av 2022 ligger halvvägs mellan den nuvarande nivån och EU:s miniminivå.

I åtgärdsmotion AM 146/2022 rd föreslås det att regeringen vidtar åtgärder för att ändra skattetabellen i bilagan till lagen om punktskatt på flytande bränslen så att punktskatten på drivmedel sänks.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I medborgarinitiativet föreslås det att lagen om punktskatt på flytande bränslen ändras och att punktskatten sänks med 50 procent jämfört med nivån för 2021.

Initiativet motiveras med att beskattningen av drivmedel ur ett internationellt perspektiv sett är hög. Enligt initiativet bidrar en låg bränslebeskattning till att främja sysselsättningen, öka den inhemska turismen och stödja företagens tillväxtmöjligheter. Dessutom framförs det att höjningarna av bränsleskatten försätter dem som arbetspendlar och dem som bor i glesbygden i ojämlik ställning. Höjningarna drabbar en stor grupp människor som en platt skatt, eftersom dessa inte har råd att skaffa den nyaste bilen med den mest utsläppsnåla tekniken. Klimatskäl betraktas inte i initiativet som någon hållbar motivering till att höja bränsleskatten.

Skattesystemet för trafik och transport grundar sig på de fasta fordonsskatterna, det vill säga bilskatten, fordonsskattens grundskatt och drivkraftsskatten, och beskattningen av faktisk användning, det vill säga bränsleskatten. Punktbeskattningen på drivmedel består av energiinnehållsskatt och koldioxidskatt. Dessutom tas en försörjningsberedskapsavgift ut för drivmedel i samband med punktbeskattningen. Utöver de fiskala målen syftar trafikbeskattningen till att minska miljöolägenheterna till följd av trafiken. Skattesystemet ska särskilt främja att koldioxidutsläppen beaktas i konsumenternas och företagens beslut om anskaffning av fordon och användning av dem i trafik.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning uttrycktes förståelse för den oro som framgår av medborgarinitiativet i fråga om den ekonomiska och regionala ojämlikheten mellan medborgare och företag som de stigande bränslepriserna medför. Allmänt taget ansågs dock att en skattesänkning på föreslaget sätt inte är rätt sätt att lindra beskattningen, samtidigt som det inte heller stöder målen för att minska utsläppen. En sådan skattelättnad som den som föreslås skulle i praktiken gälla fossila

Betänkande FiUB 42/2022 rd

bränslen, vilket ansågs problematiskt både med tanke på målen för att minska utsläppen från trafiken och med tanke på statsfinanserna. De sakkunniga lyfte däremot fram att transport- och skattepolitiken bör uppmuntra till att ta i bruk rena och utsläppssnåla transportsätt och drivmedel i stället för fossila bränslen. De sakkunniga ansåg också att bränsleskatten har en viktig roll när det gäller att samla in skatteinkomster till staten. Vid utfrågningen hänvisades det också till att forskning visar att hushåll med medelinkomster eller höga inkomster konsumerar mest bränsle och att bränsleförbrukningen ökar relativt kraftigt när hushållens inkomster ökar. Det skulle särskilt vara hushåll med höga inkomster som skulle få fördelar av en sänkt bränsleskatt.

De sakkunniga påpekade också att det höga bränslepriset i synnerhet beror på att världsmarknadspriset på olja har stigit, vilket är en följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina sedan början av 2022. Bränslepriserna steg snabbt 2022, men började sjunka mot slutet av året.

Bränslebeskattningens fiskala roll är viktig för statsfinanserna. I budgetpropositionen för 2023 beräknas de punktskatter som tas ut på bensin och diesel ge sammanlagt cirka 2,8 miljarder euro i skatteinkomster. Minimnivån för skattenivåerna på bränslen fastställs i EU:s energiskattedirektiv (direktiv 2003/96/EG), vilket redan i sig begränsar möjligheterna att sänka skattenivåerna på det sätt som föreslås i medborgarinitiativet. Om skatterna på bensin, diesel och biodrivmedel som ersätter dem exempelvis sänks till EU:s minimnivå, minskar skatteinkomsterna med cirka 1 miljard euro. En sådan sänkt skattenivå som medborgarinitiativet föreslår skulle leda till minskade skatteinkomster i ett läge där de offentliga finanserna uppvisar ett klart underskott.

Bränsleskatten har ansetts vara ett kostnadseffektivt sätt att styra utsläppen. När det gäller utsläppsminskningarna är effekten störst i fråga om de bilister som har den största bränsleförbrukningen. De kalkylerade utsläppen från trafiken kan också styras genom distributionsskyldigheten. En ökad distributionsskyldighet minskar ändå samtidigt skatteinkomsterna, eftersom biodrivmedel med en lägre punktskattenivå då utgör en större andel av konsumtionen. På nationell nivå har Finland förbundit sig till att minska utsläppen från trafiken med minst 50 procent fram till 2030. En sådan ändring som föreslås i medborgarinitiativet kan uppmuntra till ökad konsumtion i en situation där det finns skäl att sträva efter energieffektivitet och sparsamhet.

Många måste i praktiken ha egen bil. De höga bränslepriserna har under innevarande regeringsperiod kompenserats genom en höjning av maximibeloppet för avdraget för resor till och från arbetet samt av den kilometerbaserade ersättningen. Dessa ändringar gäller också 2023. På grund av de stigande bränslepriserna har också distributionsskyldigheten för biodrivmedel sänkts 2022 och 2023.

De stigande bränslepriserna har ökat kostnaderna särskilt för dem som behöver bil på grund av långa avstånd eller dåliga trafikförbindelser. Den oro som uttrycks i initiativet över att bilisternas kostnader för mobilitet har stigit till en ohållbar nivå är förstälilig. Utskottet anser det vara viktigt att medborgarna är aktiva och genom medborgarinitiativ för fram dessa missförhållanden till riksdagen. Utskottet anser dock att en lindring av bränslebeskattningen inte är det rätta sättet att ingripa i de problem som lyfts fram i initiativet.

Skatteinkomsterna som fås från bränslebeskattningen är fiskalt betydande och en sådan skattelättnad som nu föreslås skulle leda till ett behov av att kompensera de förlorade skatteinkomsterna på

Betänkande FiUB 42/2022 rd

andra sätt. En lindring av beskattningen stöder inte heller övergången till utsläppssnål trafik. För att stödja dem som är i behov av stöd bör det däremot vidtas sådana åtgärder som bättre riktar sig till dem som verkligen behöver stödet och som också bibehåller incitamentet att minska förbrukningen av fossila bränslen.

Med beaktande av vad som anförts ovan föreslås det att medborgarinitiativet förkastas.

Åtgärdsmotionerna

Med beaktande av vad som anförts ovan föreslås det att åtgärdsmotionerna förkastas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen förkastar förslaget i medborgarinitiativ MI 11/2021 rd.

Riksdagen förkastar åtgärdsmotion AM 79/2022 rd och AM 146/2022 rd.

Helsingfors 10.2.2023

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Arto Pirttilahti cent
medlem Tarja Filatov sd
medlem Timo Heinonen saml
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Jari Koskela saf
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Matias Marttinen saml
medlem Sari Multala saml
medlem Riitta Mäkinen sd
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Iris Suomela gröna
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Eeva-Johanna Eloranta sd
ersättare Anne Kalmari cent
ersättare Merja Kyllönen vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Tarja Järvinen.